

Втори мониторинг на цените на стоки и услуги в Сърбия и България (13 декември 2013 г)

Проект „Балкански потребителски мост

Проектът е съфинансиран от Европейския съюз чрез Програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България-Сърбия.

Тази публикация е направена с подкрепата на Европейския съюз, чрез Програмата за трансгранично сътрудничество ССІ No 2007СВ16ІР0006. Съдържанието на публикацията е отговорност единствено на сдружение „Българска национална асоциация активни потребители” и по никакъв начин не трябва да се възприема като израз на становището на Европейския съюз или на Управляващия орган на Програмата.

Втори мониторинг на цените на стоки и услуги в Сърбия и България

Доклад за декември 2013

Съдържание

- I. Предмет и цел на мониторинга
- II. Цени на стоки и услуги
  - 2.1 Хранителни продукти - храни и напитки
  - 2.2 Не-хранителни продукти
  - 2.3 Услуги
  - 2.4 Обща стойност на кошницата от продукти и услуги
- III. Транспорт и такси
- IV. Покупателна способност на потребителите от България и Сърбия
- V. Ограничаване на търговските надценки като инструмент за защита на потребителите
- VI. Изменчивост на цените на храните (стандартно отклонение)
- VII. Храни с генно модифицирани организми

Заклучение

Приложения

I. Предмет и цел на мониторинга

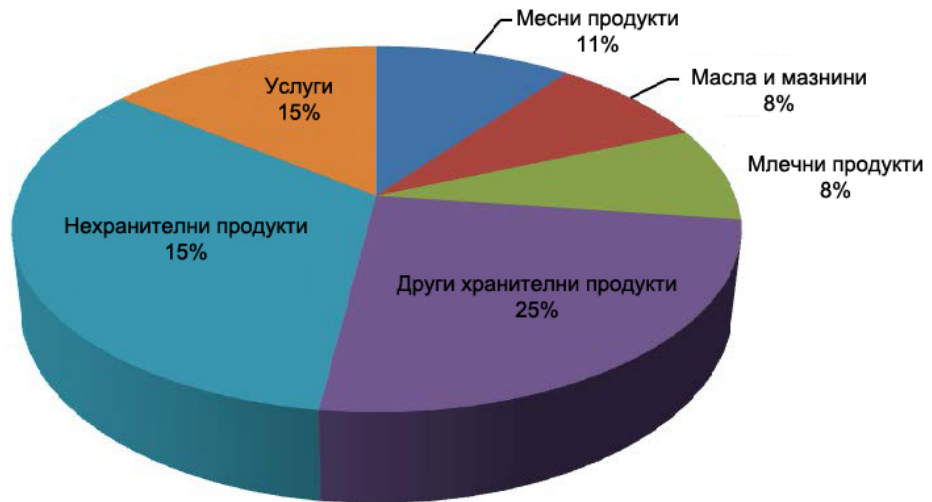
Докладът представя изследване на ползите от закупуване на еднакви или сравними продукти и услуги в граничните области на Сърбия и България. Резултатите от проучването на цените на определени продукти, разходите за пътуване, митническите условия, възстановяването на данъци и цялостната покупателна способност на населението могат да бъдат полезни за потребителите, когато вземат решение за покупка на стоки или услуги в съседната държава. Условието за внос на стоки и връщането на ДДС от съседната държава. С факта, че това изследване е с продължителен период на изпълнение (извършва се за втори път, като предстои още едно) ние съдействаме за основното право на потребителите да бъдат информирани.

Проучването се основава на презумпцията, че основните мотиви за покупката на стоки и услуги в другата държава са по-ниските цени и по-ниските разходи като цяло. По-ниските разходи за задоволяване нуждите на потребителите могат да са от полза за по-интензивен международен обмен между Сърбия и България.

Обекти на изследването са еднакви или подобни продукти, достъпни за потребителите в следните вериги хипермаркети: 1) **МЕТРО** в София и Ниш, 2) **ПИКАДИЛИ** в София и **МАКСИ** в Сърбия, и 3) **ЛИДЛ** в София и **ДИС** в Нис. **41 продукта и 7 услуги (разделени в 4 вида)** са включени в потребителската кошница. Включените продукти са систематизирани в няколко категории: месни продукти (деликатеси), олио и мазнини, млечни продукти, други хранителни продукти и не-хранителни продукти. Що се отнася до услугите, проучването обхваща цени на сравними услуги, използвани в Ниш и София. Сравнени са следните услуги: зъболекарски, козметични, настаняване и хранене.

Структура на потребителската кошница

Докладът е съставен чрез проучване на терен и използване на официални статистически данни в България и Сърбия. Самият мониторинг на цените е извършен на 13 декември 2013 г. едновременно в София и Ниш, като са посетени гореспоменатите магазини и са използвани данни от интернет.

За да бъде по-ясно сравнението, цените в сръбски динари и български левове са изчислени в евро, като са взети предвид официалните обменни курсове на 13.12.2013 г.

- обменен курс за динар: 1 евро = 114,88 динара
- обменен курс за лев: 1 евро = 1,9583 лева

II. Цени на стоки и услуги

За да бъдат направени таблиците и графиките са използвани средните цени на еднакви или сравними продукти и услуги в Ниш и София, които са събрани по време на мониторинга на терен. Средните цени са на база цените в трите супермаркета във всяка държава.

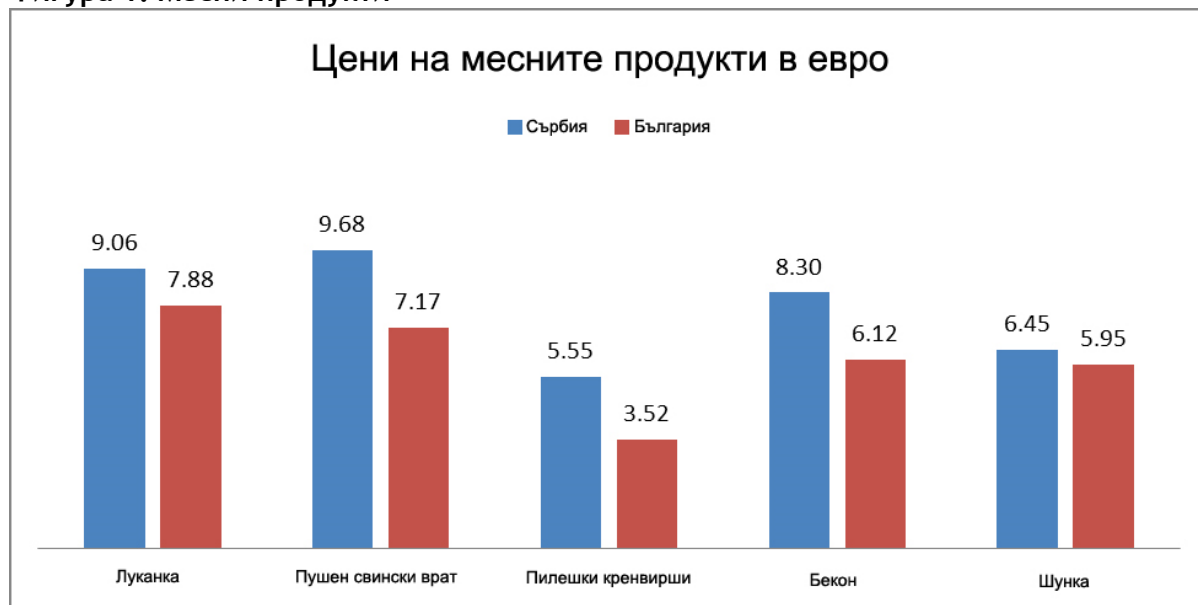
2.1 ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ - Храни и напитки

Според данните от Таблица 1 разходите за покупка на кошница от месни продукти (деликатеси) е по-ниска с 8,40 евро (или 16,43 лв) в България, отколкото в Сърбия.

Таблица 5. Цени на месни продукти в Сърбия и България

Месни продукти	Цена в евро за кг (Сърбия)	Цена в евро за кг (България)
Луканка	9.06	7.88
Пушен свински врат	9.68	7.17
Пилешки кренвирши	5.55	3.52
Бекон	8.30	6.12
Шунка	6.45	5.95
Общо:	39.04	30.64

Фигура 1. Месни продукти

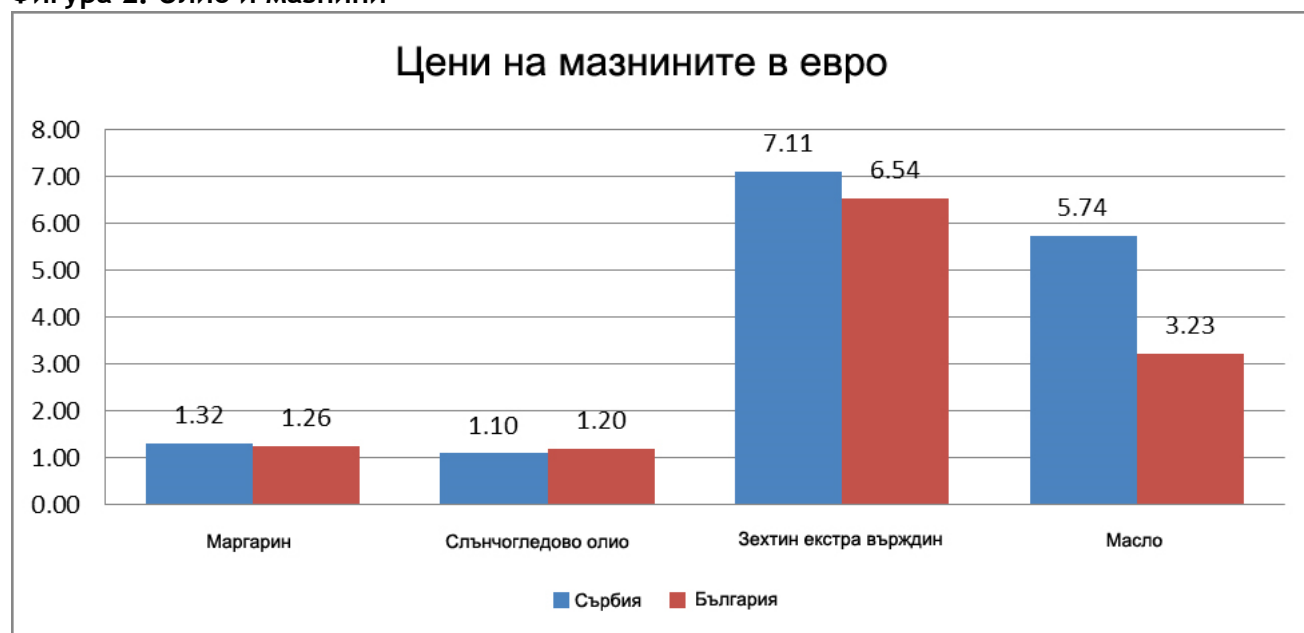

Покупката на определени продукти, включени в категорията олио и мазнини е по-изгодно в София с 3.03 евро (или около 5,93 лв).

Таблица 2. Цени на олио и мазнини в Сърбия и България

Продукт	Количество	Цена в евро (Сърбия)	Цена в евро (България)
Слънчогледово олио	1 л	1.10	1.20
Зехтин екстра върджин	1 л	7.11	6.54
Маргарин	0,5 кг	1.32	1.26
Масло	0,5 кг	5.74	3.33
Общо:		15.27	12.24

Фигура 2. Олио и мазнини

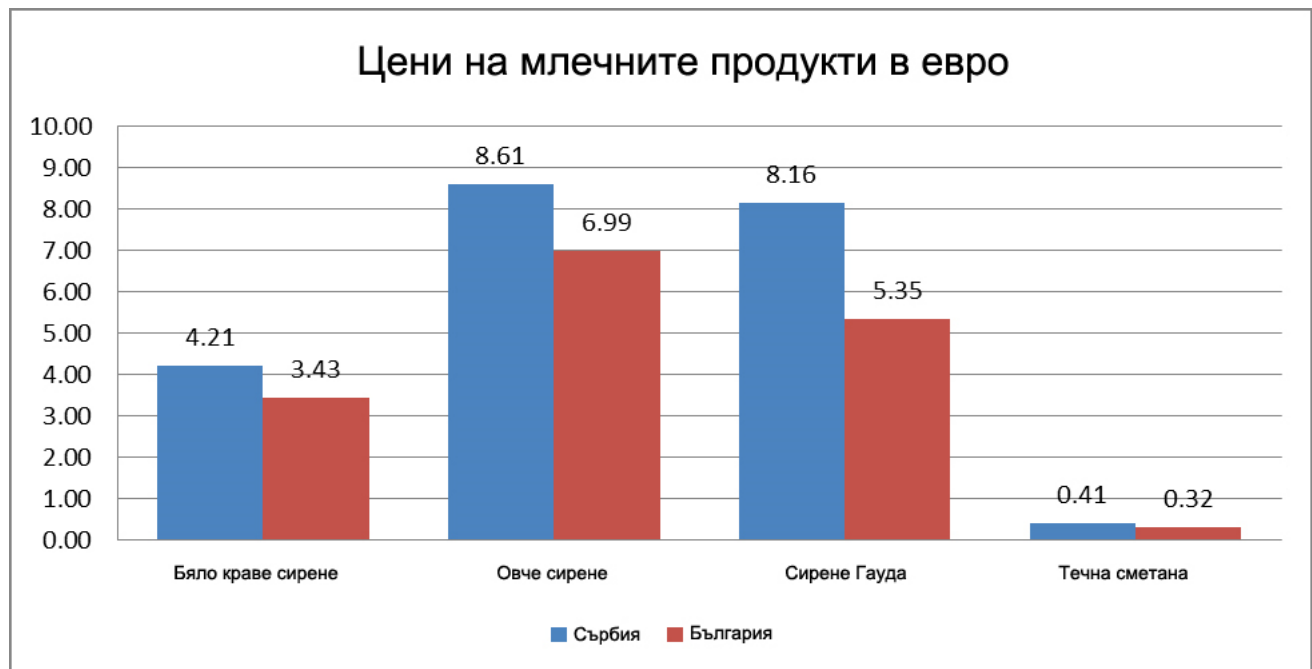

Също така млечните продукти са по-евтини в София със средна разлика в цените от 5.31 евро (10,39 лв).

Таблица 3. Цени на млечни продукти в Сърбия и България

Млечни продукти	Цена в евро (Сърбия)	Цена в евро (България)
Краве сирене	4.21	3.43
Овче сирене	8.61	6.99
Сирене гауда	8.16	5.35
Течна сметана	0.41	0.32
Общо	21.39	16.08

Фигура 3. Млечни продукти

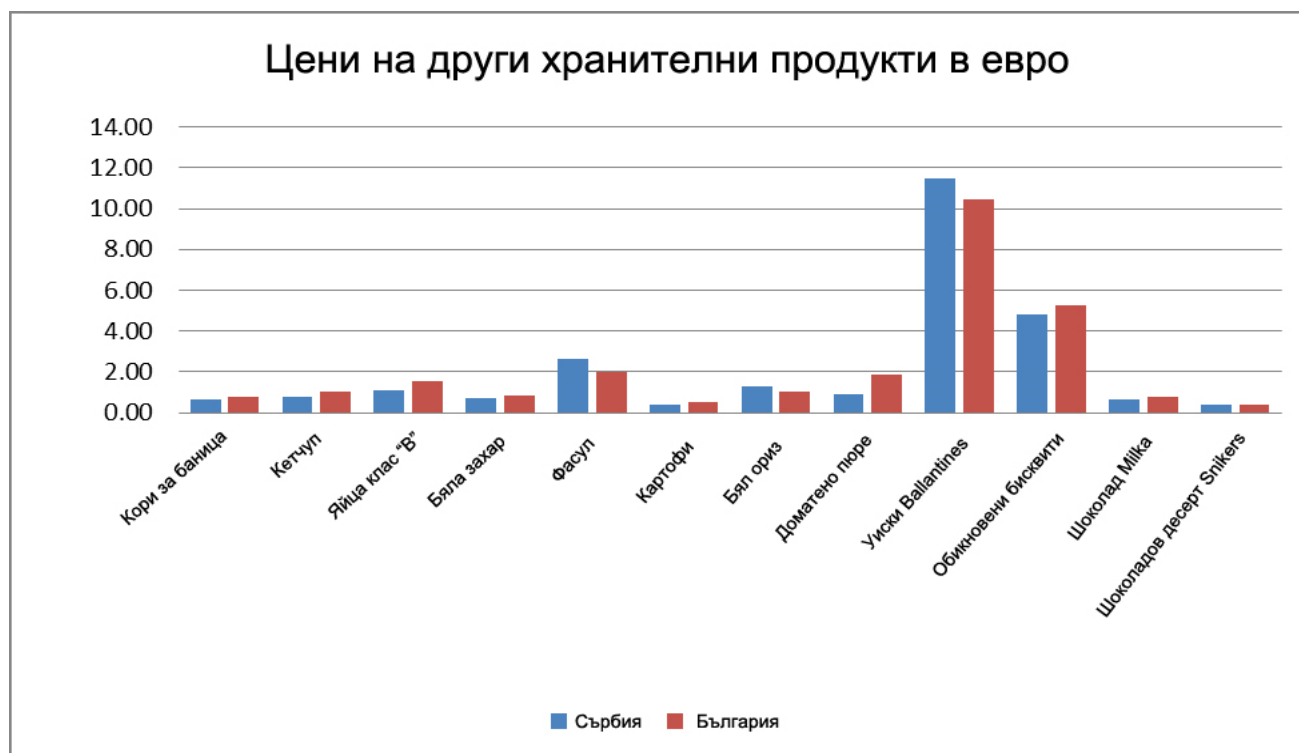

Като се имат предвид данните в Таблица 4 става ясно, че продуктите от категорията „Други хранителни продукти” е по-изгодно да бъдат купени в Сърбия. На практика обаче спестената сума е много малка - 0.54 евро или 1,06 лв.

Таблица 4. Цени за други хранителни продукти за Сърбия и България

Други хранителни продукти	Кол.	Цени в евро (Сърбия)	Цени в евро (България)
Кори за баница	1 бр.	0.65	0.76
Кетчуп	0.5 л.	0.79	1.05
10 яйца (размер М)	10 бр.	1.10	1.53
Захар	1 кг.	0.71	0.85
Боб	1 кг.	2.62	1.75
Картофи	1 кг.	0.40	0.41
Ориз	1 кг.	1.30	1.02
Доматено пюре	1 кг.	0.92	1.87
Уиски Балантайн'с	0.7 л.	11.49	10.47
Бисквити	1 кг	4.83	5.25
Шоколад (Милка)	80 гр.	0.67	0.78
Шоколадов десерт (Сникерс)	1 бр.	0.42	0.39
Общо:		25.92	26.46

Фигура 8. Други хранителни продукти

Най-голямата разлика в цената се забелязва при следните продукти: месни (бекон) и млечни продукти (сирене гауда)

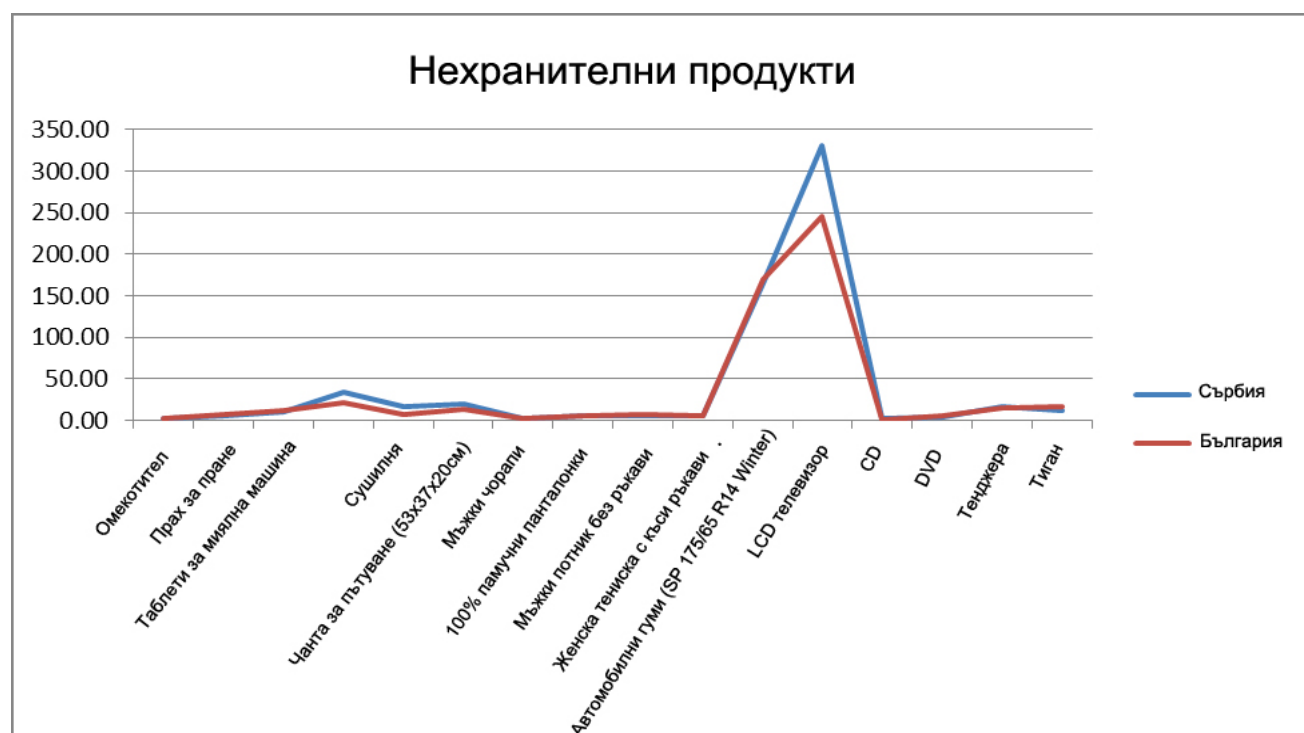

2.2 НЕХРАНИТЕЛНИ СТОКИ

Резултатите показват, че най-голяма разлика в цените се наблюдава при нехранителни стоки. Ако потребителите решат да пазаруват не-хранителни стоки в София биха могли да спестят до 100.04 евро или 195.66 лв (или 18,8%).

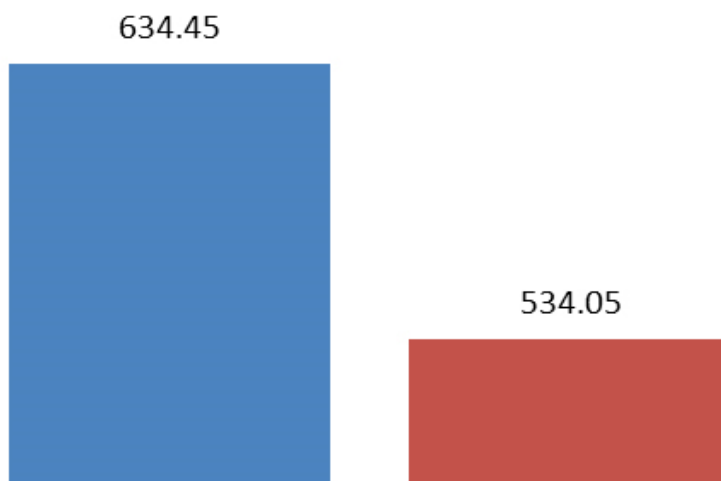
Таблица 5. Цени за нехранителни стоки в Сърбия и България

Нехранителни стоки	Кол.	Цени в евро (Сърбия)	Цени в евро (България)
Омекотител (Lenor)	1 л.	2.13	2.81
Прах за пране (Ariel)	3 кг.	5.57	7.55
Таблетки за миялна машина (Calgonit, Somat)	1 кг.	10.38	11.12
Дъска за гладене (Vileda и др.)	1 бр.	33.53	21.47
Сушилня за пране (Vileda и др.)	1 бр.	16.82	6.64
Пътна чанта (размер 53x37x20cm; B41)	1 бр.	19.85	13.29
Мъжки чорапи (100% памук, Pomrea)	1 бр.	1.74	1.83
Бельо (100% памук, Pomrea)	1 бр.	5.54	5.11
Потници без ръкави	1 бр.	5.05	6.13
Женски блузи с къс ръкав (памук и еластан)	1 бр.	5.75	5.62
Зимни гуми (SP 175/65 R14 зимни)	4 бр.	164.60	169.32
LCD телевизор Самсунг (Samsung 32 inch)	1 бр	330.08	244.81
CD дискове (Verbatim)	10 бр	2.09	1.35
DVD дискове (Verbatim)	10 бр	3.13	5.83
Тенджер (5 л)	1 бр	16.71	15.33
Тиган (26 cm)	1 бр	11.49	15.84
Общо:		634.45	534.05

Нехранителни продукти

■ Сърбия ■ България

В категорията на нехранителните стоки най-голямата разлика в цената е при електрониката и други технически продукти, които е по-добре да бъдат закупени в България. Въпреки това обаче трябва да бъде отбелязано, че не всички не-хранителни продукти са по-евтини в София. Например, потребителите могат да спестят 4,72 евро или 9,23 лв, ако решат да купят зимни гуми от Сърбия.

Сравнителен анализ на стойността на продуктите по категории в периода: Септември 2013 - Декември 2013

Категория продукти	Обща стойност в евро				Разлика в проценти (%)	
	Септември 2013		Декември 2013		Сърбия	България
	Сърбия	България	Сърбия	България		
Месни продукти	46.68	28.77	39.04	30.64	-16.37	6.49
Олио и мазнини	14.03	11.76	15.27	12.24	8.84	4.08
Млечни продукти	24.51	20.91	21.39	16.08	-12.73	-23.09
Други хранителни продукти	26.41	25.27	25.92	26.46	-1.85	4.71
Не-хранителни продукти	710.20	592.19	634.45	534.05	-10.67	-9.81

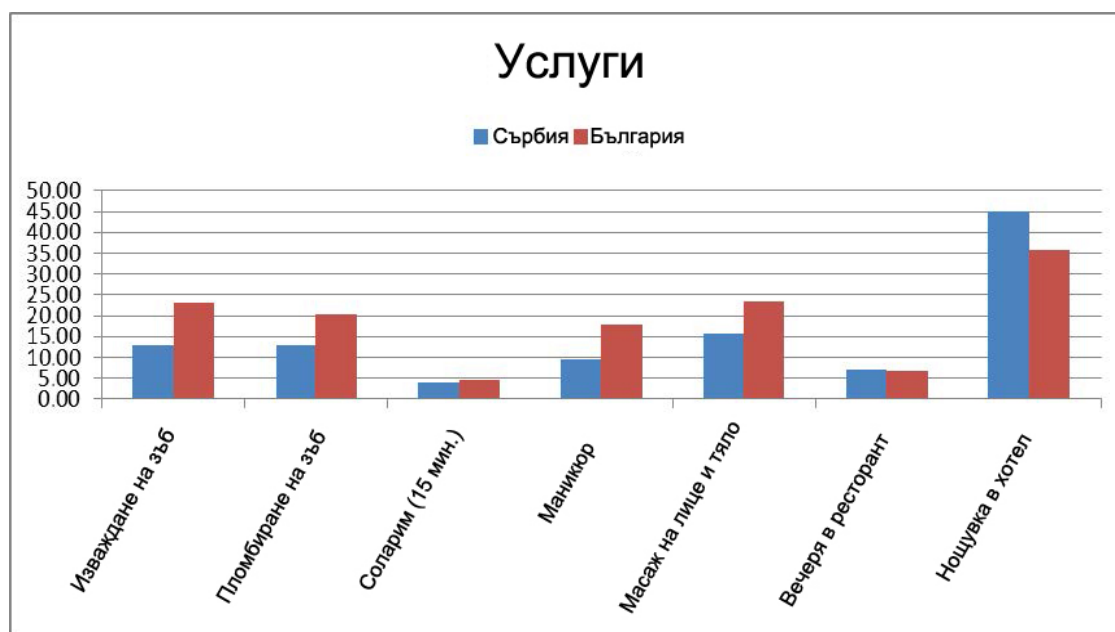
Сравнителният анализ на стойността в отделните категории показва, че в Сърбия и България се наблюдават подобни ценови движения при не-хранителните и млечните продукти (цената намалява през декември в сравнение със септември). При олиото и мазнините - и в България, и в Сърбия цените са се повишили. По отношение на месните продукти може да се заключи, че в Сърбия за тях през декември са били необходими по-малко пари отколкото през септември, докато в България е било точно обратното. Това се отнася и за категорията „Други хранителни продукти“.

2.3 УСЛУГИ

Сравнителното изследване на определени услуги от сравними доставчици в Ниш и София показва, че използването им е по-евтино в Сърбия, отколкото в България. Според нашите данни разликата в разходите, необходими общо за посочените услуги е 24.41 евро (22,7% или 47,74 лв) Например, идентични зъболекарски услуги са по-евтини два или три пъти в Сърбия в сравнение със същите в България. Подобна е ситуацията и при козметичните услуги. Разликата при тях е сравнително по-малка, но чувствителна.

Таблица 7. Цени на услуги в Сърбия и България

Услуги	Цени в евро (Сърбия)	Цени в евро (България)
Вадене на зъб	13.06	23.01
Пломбиране на зъб	13.06	20.45
Солариум (15 мин)	3.92	4.60
Удължаване на нокти	9.58	17.90
Масаж - лице и тяло	15.67	23.52
Настаняване в тризвезден хотел (със закуска)	45	35.79
Обяд в ресторант (50 гр. ракия, шопска салата, 3 кебапчета (10 в Сърбия), минерална вода)	7.22	6.65
Общо	107.5	131.91

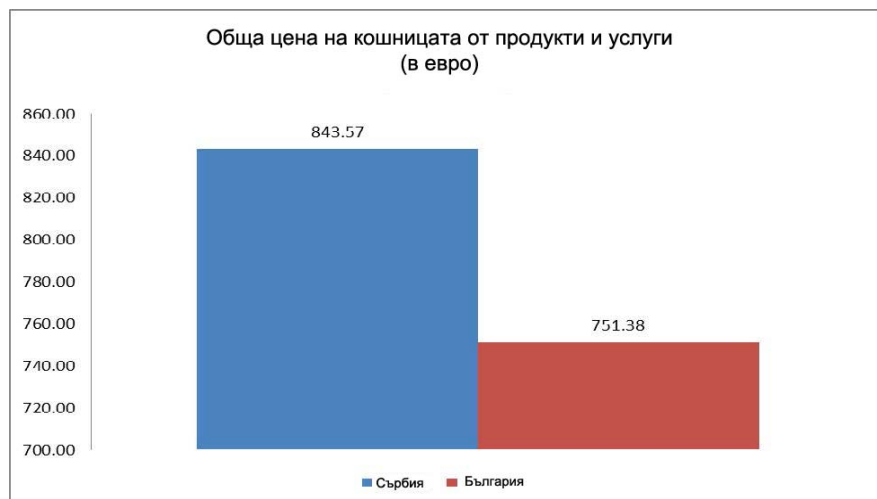

**Сравнителен анализ на стойността на услугите в България и Сърбия в периода:
Септември 2013 - Декември 2013**

Услуги	Сърбия (цени в евро)		България (цени в евро)		Разлика в проценти (%)	
	09.2013	12.2013	09.2013	12.2013	09.2013	12.2013
Вадене на зъб	13.12	13.06	29.40	23.01	-1	- 21.73
Пломбиране на зъб	10.50	13.06	30.68	20.45	- 24.4	- 33.34
Солариум (15 мин)	4.59	3.92	3.76	4.60	- 14.59	22.34
Удължаване на нокти	10.50	9.58	17.90	17.90	-8.76	0
Масаж - лице и тяло	19.24	15.67	34.77	23.52	-18.55	-32.35
Обяд в ресторант (50 гр. ракия, шопска салата, 3 кебапчета (10 в Сърбия), минерална вода)	7.17	7.22	7.16	6.65	0.68	-7.12
Настаняване в тризвезден хотел (със закуска)	48.11	45	38.86	35.79	-6.46	-7.9
Общо:	113.22	107.5	162.51	131.92	-98.42	-80.1

2.4 ОБЩА СТОЙНОСТ НА КОШНИЦАТА ОТ СТОКИ И УСЛУГИ

Общата стойност на всички продукти и услуги в Сърбия (без транспорт, митнически такси, настаняване и телефонни разходи) е 843.57 евро, докато в България стойността на потребителската кошница е 751.38 евро или 92.19 евро по-малко (10.93%).

Когато към общата стойност на всички продукти в изследването в Ниш и София се добавят разходите за транспорт (които в Сърбия са 37.95 евро, а в България 39.93 евро), митата и митническите такси, и съответно се извади възстановеното ДДС се получава стойността на общия разход за покупка на тези стоки, които най-често са обект на търсене в съседната държава.

Таблица 10:

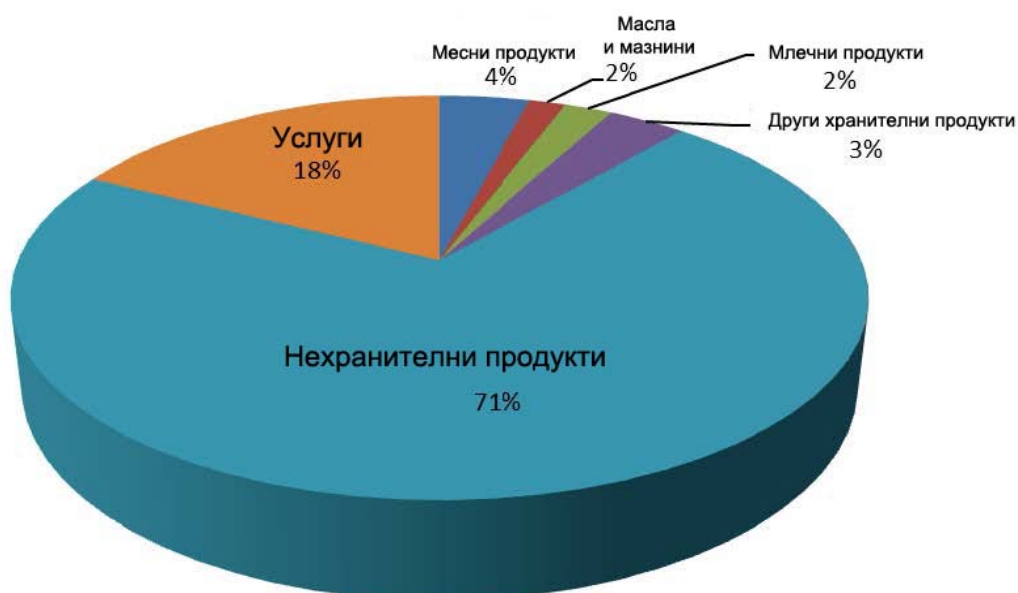
Година-месец	Обща стойност на кошницата в евро		Разлика (в %) (1-2)
	Сърбия (1)	България (2)	
2013			***
Септември	936.82	842.56	94.26 (10%)
Декември	843.57	751.38	92.19 (10.93%)
Септември-декември	93.25	91.18	

Дял на отделните категории продукти в Сърбия

Според нашите данни най-голям дял в стойността потребителската кошница имат нехранителните продукти (75% в Сърбия, 71% в България). Следват услугите (13% в Сърбия и 18% в България) и месни продукти (5% в Сърбия, 4% в България). Стойността на олиото и мазнините се явява 2% от стойността на всички продукти и услуги.

Дял на отделните категории продукти в България

III. Цена за транспорт, вкл. такси

За да може потребителят да вземе решение дали да закупи или не определени стоки от Сърбия или България, трябва да се добавят и транспортните разходи, както и таксите за пътуването. Едва когато те са добавени може да се направи извод защо потребителите от Югоизточна Сърбия и Западна България пазаруват в съседната държава.

Ако потребителите пътуват с кола, трябва да имат предвид разходите за транспорт по маршрута Ниш-София-Ниш (или София-Ниш-София). Разстоянието е 320 км в двете посоки. Цената на литър гориво в Сърбия е: а) бензин 2.55 лв, б) дизел 2,57 лв, в) газ 1.46 лв. В България цената на литър бензин е 2.58 лв, дизел - 2.66 лв, а газта е на цена 1.40 лв. Гражданите на Сърбия трябва да закупят в България винетка, която е на стойност 10 лв (седмична). Винетката може да бъде закупена на границата. Българските граждани не плащат никакви пътни такси за пътуване до Ниш.

По време на втория мониторинг отново при изчисляването на разходите за пътуване е използван лек автомобил, който харчи 8 литра дизел на 100 км. Разходите за сръбските потребители са на стойност 4359 динара (37,95 евро), като включват 25 литра гориво и винетка.

Цената на автобусния билет Ниш-София е 1350 динара (11,75 евро). От София до Ниш цената е 24 лева (12,78 евро).

Таблица 7 Сравнителен анализ на стойността на услугите в България и Сърбия в периода: Септември 2013 - Декември 2013

Месец и година	от Сърбия до България (цени в евро)		от България до Сърбия (цени в евро)	
	Септември 2013	Декември 2013	Септември 2013	Декември 2013
Бензин А95, 1 л	1.30	1.31	1.40	1.32
Евро дизел, 1 л	1.32	1.32	1.33	1.36
Газ, 1 л	0.73	0.75	0.7	0.71
Винетка в България, 1 седмица	-	-	5.11	5.11
Транспорт с кола, дизел, 320 км + винетка за една седмица	37.81	37.95	33.0	39.93
Транспорт с автобус, еднопосочен билет Ниш-София (София-Ниш)	11.81	11.75	12.3	12.78

От посочените данни става ясно, че през периода септември - декември се наблюдава минимално повишаване на цените на горивата в Сърбия и България. Цените на автобусните билети остават непроменени.

IV. Покупателна способност на потребителите от България и Сърбия

Покупателната способност на населението се измерва посредством коефициент, който се образува като се разделят средната заплата и общата стойност на пазарната кошница в България и Сърбия, обект на настоящето изследване.

По информация, предоставена от Републиканския статистически институт, средната заплата (без вкл. данъци и такси) през септември 2013 в Република Сърбия е била 43615 динара (380 евро). Това означава, че са необходими 2.22 средни работни заплати, за да се закупи посочената потребителска кошница със стоки и услуги в Сърбия. По последни данни предоставени от Републиканския осигурителен фонд, средната пенсия в Република Сърбия в периода на изследването е била 25439 динара (221.44 евро). Съответно са необходими 3.8 средни пенсии, за да се закупят всички продукти и услуги.

Според данни на Националния статистически институт и Националния осигурителен институт, средната заплата в България за посочения период е 801 лв. (409.54 евро). Необходими са 1.83 заплати, за да се закупят продуктите и услугите от изследваната потребителска кошница, Средната пенсия за анализирания период е била 297.97 лв. (152.31 евро), което означава че са необходими 4.93 пенсии за продуктите и услугите.

Покупателната способност на населението за декември, разгледана като съотношението между средните нетни доходи и общата стойност на продуктите и услугите, е по-добра, отколкото през септември заради намаляването на цените на продуктите и услугите. По-конкретно - общата стойност на потребителската кошница за септември е 936.82 евро в Сърбия и 842.56 евро в България. Имайки предвид декемврийски стойности, това означава, че през септември продуктите и услугите са били по-скъпи съответно с 93.25 евро в Сърбия и 91.18 евро в България.

В сравнение с данните от септември може да се каже, че има повишаване на покупателната способност на населението в Сърбия и България. На практика обаче то е незначително, имайки предвид, че средните доходи в Сърбия и България остават почти на същото ниво.

Таблица 8 - Поглед върху покупателната способност на населението в Сърбия и България през периода септември 2013 г. - декември 2013 г.

Година - месец	Средна заплата на човек (без вкл. данъци и такси)		Обща стойност на продуктите и услугите, вкл. в потребителската кошница (3)		Коефициент разлика между потребителска кошница и бюджет	
	Сърбия (1)	България (2)	Сърбия	България	Сърбия	България
Септември	42866 дин. (375 евро)	799 лв (408.5 евро)	936.82	842.56	2.50	2.06
Декември	43615 дин. (380 евро)	801 лв. (409.54 евро)	843.57	751.38	2.22	1.83

Година - месец	Средна пенсия		Обща стойност на продуктите и услугите, вкл. в потребителската кошница (3)		Коефициент разлика между потребителска кошница и бюджет	
	Сърбия (1)	България (2)	Сърбия	България	Сърбия	България
	Септември	24025 динара (210 евро)	298 лв (152 евро)	936.82	842.56	4.46
Декември	25439 динара (221.44 евро)	297.97 лв (152.31 евро)	843.57	751.38	3.80	4.93

V. Ограничаване на търговските надценки като инструмент за защита на потребителите

За да бъдат защитени потребителите, законодателят въведе мерки, за да защити потребителите от неконтролируемо повишаване на цените. В тази връзка трябва да се има предвид , че от 1 януари 2014 г. Закона за ограничаването на търговските надценки до 10%, за всички основни хранителни продукти, който бе приет от Сръбските власти през Декември 2011 г. престана да действа. Това означава, че цените на основните хранителни продукти ще се определят свободно на пазара.

Въпросният закон включва следните продукти: брашно тип 400 и 500, слънчогледово олио, термично обработено краве мляко (пастьоризирано и стерилизирано), кисело мляко, захар, свинско, телешко, пилешко месо, сладководна риба.

VI. Изменчивост на цените на храните (стандартно отклонение)

Циклите на инфлацията до голяма степен са движат от колебанията в цените на храните. В края на 2014 г. приключва шест-годишен процес на намаляване на митническите тарифи върху вноса на хранителни стоки в Сърбия от Европейския съюз. Това на практика ще помогне за намаляване на колебанията в цените на храните.

Закона за Националната банка на Сърбия (НБС) определя основната цел на Националната банка - да постигне и поддържа стабилността на цените. От декември 2009 г. НБС прави инфлационното таргетиране като през декември 2012 г. годишната инфлация е определена на $4 \pm 1.5\%$. Банката планира инфлацията въз основа на индекса на потребителските цени (CPI).

Компонентите на Индекса на потребителските цени се състои от:

- А. Цени на не-хранителни продукти (40.1% от индекса)
- Б. Цени на хранителни продукти (с изкл. на плодове и зеленчуци) (26.7%)
- В. Цени на плодове и зеленчуци (7.8%)
- Г. Цени на петролни продукти (5.0%)
- Д. Продукти с регулирани цени (20.4%)

Индекс на потребителските цени = $0.401 \cdot$ не-хранителни продукти + $0.267 \cdot$ хранителни продукти + $0.078 \cdot$ плодове и зеленчуци + $0.05 \cdot$ петролни продукти + $0.204 \cdot$ регулирани цени

Факторите, които влияят на пазара на не-хранителни продукти:

- А. Инерция (предишна инфлация)
- Б. Очаквания за инфлация
- В. Обменен курс (внесена инфлация)
- Г. Разходи за внос (разлика при реалния обменния курс)
- Д. Търсене (Отклонение от потенциалния БВП)

не-хранителни продукти = $0.5 \cdot$ не-хранителни продукти - 1 + $0.35 \cdot$ очаквания за инфлация + $0.15 \cdot$ внесена инфлация + $0.3 \cdot$ разлика при реалния обменен курс - 1 + $0.3 \cdot$ отклонение от потенциалния БВП - 1 + шок

Факторите, които влияят на пазара на хранителни продукти:

- А. Инерция (предишна инфлация)
- Б. Очаквания за инфлация
- В. Обменен курс (внесена инфлация)
- Г. Разходи за внос (разлика при реалния обменния курс)
- Д. Търсене (Отклонение от потенциалния БВП)
- Е. Разходи за суровини и материали

хранителни продукти = $0.3 \cdot$ хранителни продукти - 1 + $0.53 \cdot$ очаквания за инфлация + $0.17 \cdot$ внесена инфлация + $0.3 \cdot$ разлика при реалния обменен курс - 1 + $0.3 \cdot$ отклонение от потенциалния БВП - 1 + $0.3 \cdot$ суровини и материали + шок

VII. Храни с генно модифицирани организми

През 2010 г. са засадени 150 милиона хектара с генно модифицирани растения, а през 2013 г. вече са с 20 милиона повече. Генно модифициран организъм е организъм - растение или животно - при който са въведени култивирани генно модифицирани гени на друг такъв. Законът за ГМО в Република Сърбия определя ГМО като „организъм, различен от човешкия, чиято генетична основа е променена чрез използването на рекомбинантна ДНК технология” (Държавен Вестник на Република Сърбия, № 101/2005). Най-често срещаните генно модифицирани организми са: царевица, соя, маслодайна ряпа, картофи, памук и домати. В Европа са ограничени генно модифицираните продукти, произведени от трансгенни организми, в които има част от генома на други видове посредством някоя от технологиите за генно инженерство. В Европа все още рядко се позволява отглеждането на генно модифицирани растения, а разпространението на храни, съдържащи ГМО, подлежи на стриктен контрол. В ЕС само 5 държави (Испания, Португалия, Швеция, Словакия и Румъния) позволяват отглеждането на генно модифицирани растения (120 000 акра) и то само ако се касае за царевица. Страните членки на ЕС приеха решение за задължително етикетирание на храни с ГМО. В тази връзка в България през март 2012 г. бе приет закон, който забранява култивирането на генно модифицирани растения.

В Сърбия действа закон, според който е забранено пускането на пазара или отглеждането за търговски цели на генетично модифицирани организми. По силата на този закон не се смята за генно модифициран организъм селскостопански продукт, съдържащ до 0,9% ГМО съставки.

Общинската администрация в Белград и Секретариата за защита на околната среда публикуваха списък на производители на храни, които използват ГМО, и чиито продукти, могат да бъдат открити на сръбския пазар:

- 01 Snickers , Mars , Twix , Milky Way , Bounty (шоколади)
- 02 Campbell Soup (супи)
- 03 Uncle Ben 's (боб)
- 04 Lipton (чай)
- 05 Cadbury (шоколади, какао)
- 06 Ferrero (Nutella, Kinder Egg , Kinder Bueno)
- 07 Шоколад Nestle, Nestle Nesquik
- 08 Coca - Cola , Sprite , Fanta , Pepsi , 7-up
- 09 Knorr (сосове, супи, бульони)
- 10 Hellman 's (подправки, майонеза, сосове)
- 11 Heinz (подправки, майонеза, сосове)
- 12 Kraft (шоколад Милка, чипс, кафе Jacobs
- 13 Heinz Foods (кетчуп, сосове)
- 14 Mc'Donalds
- 15 Hipp (бебешки храни)
- 16 Abbot Labs Similac (мляко на прах за бебета)
- 17 Danone - кисело мляко, сирене

Заклучение

Докладът представя резултатите от проведеното изследване. Чрез мониторинг на цените в търговската мрежа в Ниш и София събрахме данни за средните цени на сравними продукти и услуги. Използвайки средните цени, обрънати в евро, направихме сравнителен анализ на стойностите на различните категории стоки в Сърбия и България. При мониторинга сме имали предвид цени на стоки извън промоции.

Чрез настоящето изследване се дава информация на потребителите доколко има смисъл да купуват стоки и услуги в съседната държава.

Чрез данните от мониторинга и официалните данни за доходите в Сърбия и България се опитахме да посочим покупателната способност на населението. Тя се изчислява, когато като се разделят средната седмична заплата и общата стойност на пазарната кошница в България и Сърбия.

Стана ясно, че в Сърбия през септември са били необходими 2.5 средни работни заплати, за да се закупи посочената потребителска кошница със стоки и услуги, докато през декември числото е паднало на 2.22. Тук е мястото да се спомене, че общата стойност на потребителската кошница в Сърбия през декември е паднала със 118 евро през декември в сравнение със септември и е 843.57 евро.

В България през септември бе необходимо да се съберат 2.06 средни работни заплати, за да се закупят стоките и услугите от потребителската кошница, предмет на настоящето изследване. През декември 1.83 раб. заплати са били достатъчни. В България също е налице спад на общата стойност - с 91.18 евро. По този начин за всички продукти и услуги през декември са били необходими 751.38 евро.

По-ниската обща сума е с решаващо значение по отношение на покупателната способност, като се има предвид, че при средната работна заплата няма особена промяна, макар и да се наблюдава много леко покачване. Общата необходима сума в Сърбия през декември е по-висока от българската с 10.93% (92.19 евро).

Когато към общата стойност на потребителската кошница добавим транспортните разходи, разходите за мита (% от стойността на стоките над 100 евро на човек, в Сърбия - 10 процента, в България - 5%) и извадим възстановеното ДДС, получаваме общия разход за покупка на стоки, които най-често са обект на внос и трансгранична търговия. Транспортните разходи за сръбските граждани са на стойност 37.95 евро, като в тях са включени 25 литра нефта и винетка за България. Потребителите от България могат да пътуват до Ниш и обратно за 39.93 евро.

Докладът представя данни за изменчивостта на цените на храните в различните държави и освен това включва списък на продукти на пазара в Сърбия, в които се съдържа ГМО.

За допълнителна информация посетете:

<http://www.metro.rs/public/home>

<http://www.metro.bg/public/home>

<http://www.maxi.rs/code/navigate.php?id=1>,

<http://www.piccadilly.bg/profile.php>

<http://www.dismarket.rs/pocetna.php?format=plus&sifoj=52000> ,

http://www.lidl.bg/cps/rde/www_lidl_bg

<https://www.bgrazpisanie.com>

Приложения

Като приложение можете да намерите таблица с цени и описания на продукти и услуги, разгледани по време на мониторинга, проведен в Ниш и София на 13 декември 2013 г.

Продукти/Услуги	ед.	METRO Сърбия	MAXI Сърбия	DIS Сърбия	METRO България	Picadilly България	LIDL България
1. Месни продукти							
Луканка	1 кг		899.99	1181.99	15.00	15.94	15.30
Пушен свински врат	1 кг	995.99	1229.00		12.20	13.90	15.99
Пилешки кренвирши	1 кг	588.73	656.54	668.24	5.25	11.225	4.20
Бекон	1 кг	819.99	1199.00	839.99	8.66	12.84	14.39
Шунка	1 кг	730.86		751.40	6.51	15.59	12.79
2. Олио и мазнини							
Слънчогледово олио	1 л	124.25	124.99	138.99	2.28	2.79	1.98
Зехтин екстра върджин	1 л	647.99	1099.99	128.99	13.79	13.30	11.30
Маргарин	0,5 кг	158.39	156.99	703.99	2.50	2.10	2.79
Масло	0,5 кг	670.30	735.00	572.50	6.00	6.20	6.78
3. Млечни продукти							
Краве сирене	1 кг	604.76	388.99	455.54	8.75	4.49	6.89
Овче сирене	1 кг	919.99	1049.00	999.99	16.01	8.99	16.00
Сирене Гауда	1 кг	899.99	1049.00	861.99	13.08	12.30	5.99
Течна сметана	75 g	46.43	55.99	39.99	0.60	0.55	0.70
4. Други хранителни продукти							
Кори за баница	1 бр	66.52	79.99	76.99	1.38	1.60	1.45
Кетчуп	0,5 л	91.89	89.99	91.99	1.45	2.14	2.59
Яйца (размер М)	10 бр	113.29	164.99	100.99	2.80	3.45	2.70
Захар	1 кг	78.84	82.99	82.99	1.66	1.65	1.69
Боб	1 кг	337.49	274.99	291.99	2.26	5.30	3.99
Картофи	1 кг	59.40	44.99	34.99	1.02	1.08	1.08
Ориз	1 кг	129.58	169.98	146.99	1.99	1.99	1.99
Доматено пюре	1 кг	92.79	133.98	91.99	3.00	2.27	5.69
Уиски Балантайнс	0,7 л	1199.99	1474.99	1284	21.59	22.85	16.99
Бисквити (Pettit Beure classic и др.)	1 кг	535.93	599.93	530	10.35	11.27	9.16
Шоколад (Milka, classic)	90 г	69.59	84.99	77.99	1.188	1.69	1.69
Шоколадов десерт (Snickers)	1 бр	36.99	49.99	57.00	0.70	0.79	0.79
5. Нехранителни продукти							
Омекотител (Lenor и др)	1 л	223.19	264.99	245	3.71	4.49	8.30
Прах за пране (Ariel и др)	3 кг	596.36	599.99	723	13.19	16.34	

Таблетки за миялна машина (Calgonit, Somat и др)	1 кг		969.99	1414	14.99	28.40	
Дъска за гладене (Vileda и др.)	1 бр	3851.99			41.99		
Сушилня за пране (Vileda и др.)	1 бр.	1931.99			12.99		
Пътна чанта (размер 53x37x20cm; B41)	1 бр.	2279.99			25.99		
Мъжки чорапи (100% памук, Pomrea и др)	1 бр.	200			3.58		
Памучно Белъо (Pomrea и др)	1 бр.	635.99			9.99		
Потници без ръкави	1 бр.	579.99			11.99		
Женски блузи с къс ръкав (памук и еластан)	1 бр.	659.99			10.99		
Автомобилни гуми (SP 175/65 R14 зимни)	1 бр.	18909.25			331.16		
LCD телевизор Самсунг (Samsung 32 inch)	1 бр.	37919.99			478.80		
CD дискове (Verbatim)	10 бр.	239.99			2.64		
DVD дискове (Verbatim)	10 бр.	359.99			11.40		
Тенджера (5 л)	1 бр.	1919.99			29.99		
Тиган (26 cm)	1 бр.	1319.99	1169.00		30.99		